

Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna

Családot alapító párok felkészítésének elmélete és gyakorlata

Módszertani könyv szakembereknek

SPRINGMED SZAKDOLGOZÓI KÖNYVTÁR®

© Soósné Dr. habil. Kiss Zsuzsanna PhD, 2022

© SpringMed Kiadó, 2022

Lektorálta: Dr. habil. Bodnár Gabriella PhD

Sorozatszerkesztő: Dr. Balogh Zoltán

A könyv a SpringMed Szakdolgozói Könyvtár[®] kötete.

Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna: Családot alapító párok felkészítésének elmélete és gyakorlata

Módszertani könyv szakembereknek

Print ISBN 978-615-6337-26-9

E-book ISBN 978-615-6337-27-6

ISSN 2064 - 8154

Minden kiadói jog fenntartva. A mű egészének vagy részleteinek nyomtatott vagy digitális formában történő sokszorosítása, másolása, online megjelenítése kizárólag a kiadó előzetes írásos engedélyével lehetséges. A SpringMed Kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja.

SpringMed Kiadó Kft. 1519 Budapest, Pf. 314.

www.springmed.hu

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. Böszörményi Nagy Klára

Tipográfia és borítóterv: Németh János

Tördelés és grafikák: Németh János

Terjesztés: Végh Rita

Tartalomjegyzék

Ajánlás (Dr. Párducz László)	5
Előszó	7
Bevezetés	8
1. A családdal kapcsolatos alapfogalmak, családtípusok és a család feladatai	11
1.1. A családdal kapcsolatos alapfogalmak	11
1.2. Családtípusok	15
1.3. A család feladatai	21
2. A családi működésmód jellemzői a családalapítás során	25
2.1. A családi rendszer működésének jellemzői, működési alapelvek, alapfogalmak ..	25
2.2. A családi rendszer működési alapelvei, a rendszerszemlélet tételei	34
2.3. Családdinamikai történések	38
3. A családot alapító párok megismerésének néhány módszere	46
3.1. A család jellemzőinek szociológiai szempontú felmérése	46
3.2. A család jellemzőinek pszichológiai szempontú felmérése	49
3.3. A család problémás területeinek felmérése	50
3.4. Az egyén, a család életútjának, történetének megismerése	50
3.5. Családfakutatás	51
3.6. A család kapcsolati térképe (genogram)	51
4. A csecsemők családban betöltött helye, a szülői gondozói magatartás változása – történeti áttekintés	60
4.1. Jellemzők az őskori és az ókori nevelés során	60
4.2. Jellemzők a középkortól a XIX. századig	62
4.3. Jellemzők a XX. században és napjainkban	64

5. Pedagógiai, családpedagógiai ismeretek	72
5.1. Definíciók, alapfogalmak	72
5.2. A nevelés részfolyamatai, alapelvei és az imprinting jelentősége	75
5.3. Szülői nevelési módszerek és jellemzőik	77
5.4. Szülői nevelői stílusok és attitűdök	80
6. Párok szülőiségre felkészítése és felkészülése, változások az előző generációhoz képest	85
6.1. Célcsoport és családi háttér változása	85
6.2. A szüléssel, szüléstámogatással és az újszülött ellátásával kapcsolatos szemléletmód és gyakorlat változása	86
6.3. A szülőiségre felkészítés tartalmi elemeinek változása	88
6.4. Saját, jövőre vonatkozó szakmai javaslatok a szülőiségre felkészítésre vonatkozóan	88
6.5. Szülőiségre felkészítés és felkészülés lehetőségeinek, módszereinek a változása ..	94

Ajánlás

A Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság képviselőjében társaságunk vezetőségi tagjának, Soósné Dr. Kiss Zsuzsannának a könyvét ajánlom mindazok figyelmébe, akik a fiatalokat, családot alapító párokat segítik a társas kapcsolatok és a harmonikus életutak megtalálásában.

A könyv aktualitását a változó világunk adja. A XX. század végétől már megjelentek azon negatív irányú tendenciák, így az erkölcsi élet romlása is, amelyek az emberi életek identitásbeli torzulásával, a hagyományos családmódellet erősen érintették. A könyvből megtudhatjuk, hogy semmilyen más társadalmi-szociális struktúra sem lehet hiány nélkül alkalmas a hagyományos család feladatainak betöltésére a gyermekek szocializációjában, gondozásában, nevelésében.

A kiegyensúlyozott, jól működő, egészséges társadalom csak egészséges, jól működő családokból épülhet fel.

A szerző – tanszékvezető egyetemi docensként – több évtizedes tapasztalattal rendelkezik, 1988 óta foglalkozik családokkal, védőnői, pedagógiai, családgondozói és családterápiás hangsúllyal. Könyvéből megtudhatjuk, hogy a nemzetünk boldogulása, értékeink megbecsülése mellé fontos odatenünk a számbeliség mellett a testi és lelki értékeinkben azt a fajta megerősödést, amely a gyarapodásunkhoz vezet.

A könyv célja, hogy össznemzeti szinten minden fiatalhoz, családot alapítóhoz juszanak el a leírt elméleti és gyakorlati ismeretek, amelyek a családbarát közgondolkodás irányába vezetnek. Pedagógusoknak, védőnőknek, orvosoknak is meleg szívvvel ajánlom a könyvet, hogy társadalmunkban, az emberek életében a megbomlott értékrendeket a történelmi hagyományaink irányába befolyásoljuk.

Dr. Párducz László MD, PhD

*Magyar Család- és Nővédelmi
Tudományos Társaság
elnöke*

vissza a Tartalomjegyzékhez

[vissza a Tartalomjegyzékhez](#)

Előszó

Sokáig váratott magára a most kezében tartott, hiánypótló jelleggel íródott könyv, melynek célja, hogy a családot alapító párokkal, első gyermeket váró szülőkkel foglalkozó, a sikeres családalapításra és gyermekvállalásra őket felkészítő szakemberek mindennapi szakmai munkáját segítse, a szakemberek házikönyvtárába kerüljön.

A könyv azért hiánypótló jellegű, mert nincs a magyar szakemberek számára íródott olyan könyv, ami speciálisan a párok családalapításának, első gyermek vállalásának családi életciklusára fókuszálna, áttekintené ennek a témának és a párok felkészítésének elméleti hátterét, tudnivalóit, módszertani ismereteit, gyakorlatát.

A fentiek okán is ajánlom a könyvet mindazon szakembereknek, akik a témával hivatásszerűen foglalkoznak: egészségügyi, gyermekjóléti, gyermekvédelmi, szociális szakembereknek, pedagógusoknak, felsőoktatásban oktatóknak és azoknak, akiknek jövőbeni terveik között szerepel, hogy belevágjanak ebbe a nagyon szép szakmai munkába.

Ajánlom a könyvet azon érdeklődőknek is, akiknek ugyan nem a hivatásuk a szülőiségre felkészítés, de a téma elkötelezett hívei, és az átlagosnál átfogóbban, mélyebben érdekli őket ez a terület, civil önkéntesként részt vállalnak/részt szeretnének vállalni a szülők felkészítésében, vagy egyszerűen csak nyitottak a téma iránt.

A szerző

*védőnő, pedagógus, szakvizsgázott családgondozó,
családterapeuta, mediátor, egyetemi oktató*

[vissza a Tartalomjegyzékhez](#)

Bevezetés

A családalapításra, szülőiségre felkészítés nagyon szép, de nem könnyű feladat. A nehézség forrása, hogy elkerülhetetlen a téma multidiszciplináris szemléletű szakmai megközelítése, a szakember részéről a téma alapos ismerete, a komplex tudás és a holisztikus személet. Mindezek mellett az sem könnyű, hogy bármilyen hosszú ideje is dolgozik egy szakember a családokkal, soha nem találkozik két egyforma családdal.

A téma átfogó ismerete, az elméleti, módszertani, gyakorlati alapok tudása elengedhetetlen ahhoz, hogy az egyre változó, színesedő családi világban a szakember kellő biztonsággal eligazodjon.

Jelen könyv a szakemberek munkáját hívatott segíteni és lehetőséget biztosítani számukra, hogy tudásukat bővítsék, rendszerezzék és leellenőrizhessék.

A könyv *1. fejezete* a családdal kapcsolatos alapfogalmakat, a családtípusokat és a család feladatait tárgyalja. A *2. fejezetben* a családalapítás alatti családi működésmód jellemzőiről, a *3. fejezetben* a családot alapító pár, család megismerési módszereiről olvashat. A *4. fejezet* már a csecsemőre és a szülői gondozói magatartásra és azok változásaira fókuszál, míg az *5. fejezet* a pedagógiai és családpedagógiai ismereteket foglalja össze és nyújt segítséget a családalapító párokkal való beszélgetésekhez.

A könyv utolsó, *6. fejezetében* az Olvasó betekintést kap a szülőiségre felkészítés történeti és szakmai-didaktikai aspektusaiba.

Fontos kiegészítője a kézikönyvnek, hogy minden egyes fejezetének végén található egy „*Gondolkodtató kérdések és feladatok*” rész, melynek segítségével az Olvasó a tudását leellenőrizheti. Az ajánlott irodalom is fejezetenkénti csoportosításban segíti hozzá, hogy további szakirodalmakat tudjon tanulmányozni az érdeklődésének megfelelően.

Bízom benne, hogy a kezében tartott könyv hasznos segítségül szolgál majd a leendő szülőket felkészítő munkája során.

[vissza a Tartalomjegyzékhez](#)

1. A családdal kapcsolatos alapfogalmak, családtípusok és a család feladatai

A család az emberi társadalom legfontosabb, legkisebb csoportja, amelyben az együtt élő kiscsoport tagjait valamilyen kötelék kapcsolja össze, mint például a házasság/élettársi kapcsolat, vérségi kapcsolat vagy örökbefogadás.

1.

1.1. A családdal kapcsolatos alapfogalmak

Néhány családdefiníció az egyes szakemberek szerint

- *Giddens, Anthony (2003)*: a család olyan emberek csoportja, akiket közvetlenül rokonsági kapcsolat fűz össze, és felnőtt tagjai vállalják a gyermekek gondozásának a felelősségét.
- *Parsons, Talcot (2003)*: szociális kapcsolatok rendszere.
- *Habermas, Jürgen (2003)*: a kitűzött célok megvalósítására törekvő egyének szervezete, a családtagok szocializációjáért felelős közösség.
- *Buda Béla (2003)*: kettős vezetésű kiscsoport, ahol az apa inkább a családot kifelé képviselő „instrumentális vezető”, az anya az „expresszív” – emotív (érzelmi) vezető, akinek feladata a családi harmónia, érzelmetli állapot megteremtése, biztosítása a családban, de ezek a szerepek változnak, kiegyenlítődnek.
- *Tringer László (2003)*: az emberi kultúrák többségében a család az egyén természetes közege, és az egyénnek a családban van a legnagyobb esélye arra, hogy harmonikus felnőtté válhasson.
- *Komlósi Piroska (2003)*: családterápiás szemléletű megközelítések szerint a család egészségének a működése hat a családban élő tagokra, és a külső hatásokra adott válaszok a család egészségétől függenek. A családban a szokások, kialakult hagyományok szabják meg a családtagok viszonyait.
- *Satir, Virginia (2003)*: a család olyan hely, ahol szeretetet, megértést, támogatást kapunk, még akkor is, ha minden egyéb hiányzik. A családban felfrissülhetünk, feltölthetünk, hogy eredményesebben tudjuk megállni a helyünket.